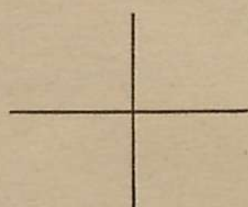

“Lauburua, euskaldunona bakarrik ote?”

Joseba Aurkenerena

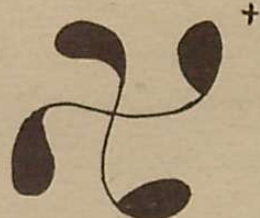
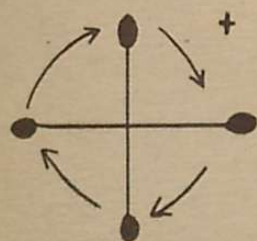
SVASTIKAREN LEGEA

- Dinarrizko ikurra. Indar
estatikoa, guztiz orekatua.
Bizi-indar guztien oreka.

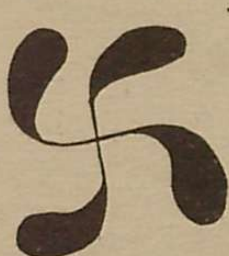
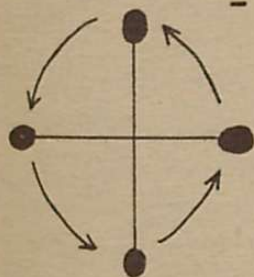
Mugimendu destrigiroa

Svastica baikorra

Mugimendu levogiroa

Svastica azkorra

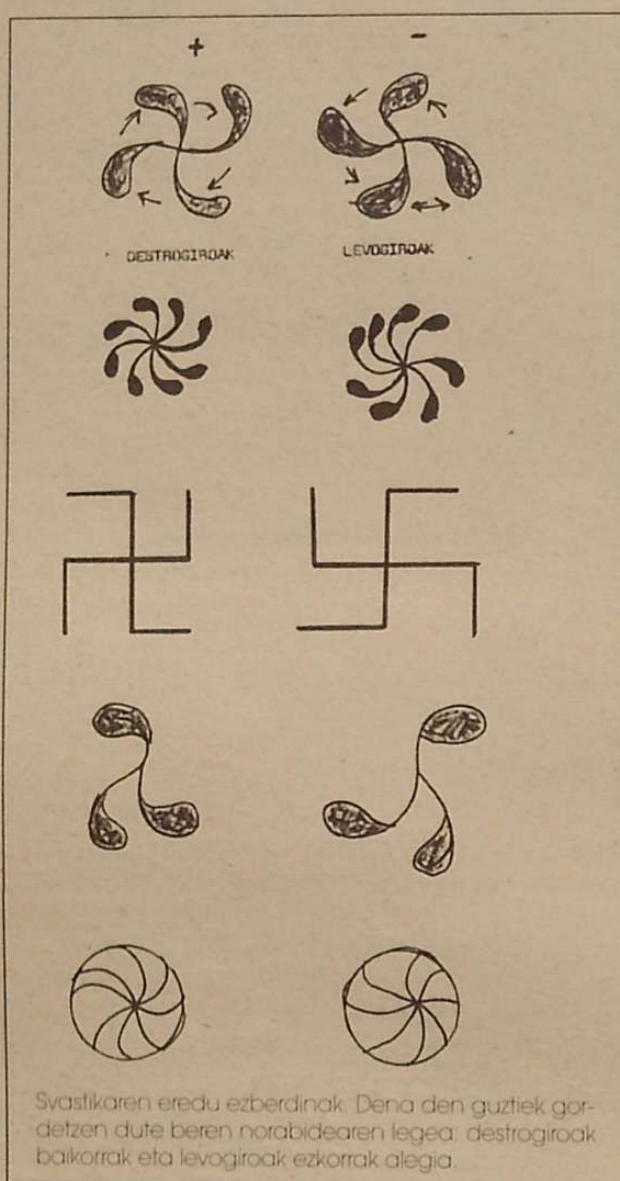
Svastikaren Legea: Eskuin alderantz mugitzen bada, sortatutako lauburua baikortzat hartzen da, eta esker alderantz mugitzen dena herriz, ezkortzat.

Euskaldunok txiki txikitatik ikusi izan dugu gure artean lau burutako ikur bitxi bezain eder hau. Beste garaletan abertzaletasunaren ikurtzat hartzen genuen, bere barruan ezkutaturik izan balego, kanpoan guztiz galezaririk zegoena. Bera zen gure nazio sentimentuen iturri ixila, gure euskal nortasunaren altxor gordea, eta berarengan jartzen genuen askotan gure herri nortasunezko konfidantza, bera baillitzan gure izaera bereziren oinarria, gure euskal kontzientzi zanpatuaren zimentu bizia.

Bera zen bandera eta suziria denbora berean, iragan ezkutu, orainaldi sufritu eta etorkizun askearen lotura magikoa. Itsaso eta izarra, sufrimendu eta esperantza, sustraiak eta geroko hegadak, izaera bera baten “atzo, gaur eta bihar” hitz batean. Eta horregatik, gure haur esku dardartiaren bidez, gure karpetak, liburuak eta koadernoak, makina lauburu okertu, itsusi eta ez horren itsusi, haundi eta txikiz jantzi ziren gure ikasle gogoetak beste dimentsio ezberdin batetara eramana.

Bapatean, bigarren gudate mundialeko filma eta komikiekin topo egin genuenean, samindura eta trixtura haundiz, gure lauburuak anaia gaizto bat zuela ikusi ahal izan genuen. Gure lauburu ederra erahiltzaile nazien sinboloa bihurturik, nola ote?. Ezin genuen ulertu, gure idealen ikurra, gure izakera eta askatasunaren sinboloa alemaniar nazien eskuetan eta banderetan, nola eta zergatik?.

Zorionez, laster bilatu genuen irtenbidea, bereizketa. Alemaniar naziena karratua zen bitartean gurea borobildua baitzen, eta beraienak ezkerretara begiratzen zuen bitartean gureak berriz, eskubietara. Eskerrak!

Handik aurrera bide hartatik abiatu ginen, gure lauburu borobildu guztiak eskubi alderantz orientatuz. Hala ere, zenbait hilobi eta etxetako lauburu karratuak eta ezker alderantzkoak ikusterakoan kezka eta zalantza pizten zitzaizkigun gure baitan, baina eroarena joz aurrera jarraitzen genuen gurearekin. Beraiek beraiena eta guk gurea, bai horixe!

1.- SVASTIKAREN ZABALKUNDEA.

Nahiz eta lauburu gure kulturen elementu haundia izan, gaurko euskaldunok ondotoxo dakigu lauburu edo bere izen generikoaz ezagunagoa den svastika, ez dela bakarrik gurea, munduko lau haizetara zabaldurik dagoenez, gizateria osoarena baizik.

Europa, Asia eta Ameriketako zibilizazioetan ikus daiteke, baita India, Txina eta Tibetetik, Alemania, Euskal Herria eta Islandiaraino ere. Aztekindik grekoenganaino. Beraz, munduko mutur batetik beste muturreraino.

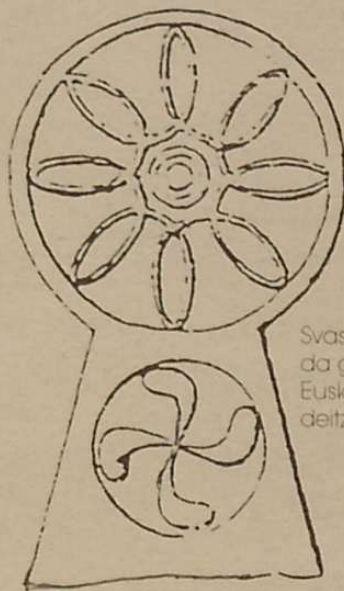
Kontutan hartu beharra daukagu svastikak oso tankera bereziak har ditzakela, hori bai mamizko izakera ondo gordez. Begira dezake alde batera edo bestera, eduki ditzake hiru, lau, sei, zortzi, ... beso edo buru, nahiz eta gure artean lau burutakoa zabalduena izan; eta bere besoak izan daitezke edo karratuak edo borobilduak.

Svastika zaharrena Transilvanian aurkitu da eta dirudienez, harri landutakoan azken garaian egina omen da. Kristo aurreko XIV. mendeko zenbait arrastotan agertzen zaigu berriro, eta baita Ilioneko (Troia) aztarnen artean ere. Kristo aurreko IV. mendean Indiako kulturen ikus daiteke, eta Txinan Kristo ondorengo V. mendean. Mende bat

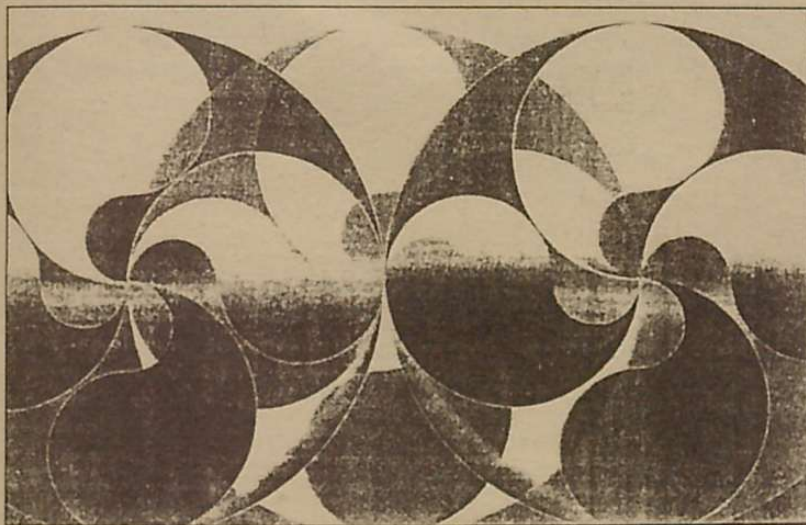

beranduago, hots VI.enean, Japonian azaltzen da eta une hartan zabaltze garapenean dagoen budismoak bere ikurtzat hartzen du. Geroztik mundu guztian zehar zabalduarik ikusi ahal izan da. Grezian, Erromatar Inperioan, Germaniar Herrietan, Euskal Herrian, Britainian, Errusian, Tibeten, bikingoen artean, Ipar eta Ertamerikako indiar kulturetan,...

Geroztik, gure mendean, alemaniar nazismoak ario odolaren sinbolotzat hartu zuen, berarekin batera bere teoria arrazistak zabalduz. Bitxikeriaren gisa, aipatu beharra dago, 1.925. urtean, Panamako "kuna" indiarrek matxinatu zirenean goardia nazionalak akatuz eta beren lurretan "Tule" izeneko errepublika independentea sortuz, hondo laranjako ehunean egindako gurutze gamatua banderatzat hartu zutela.

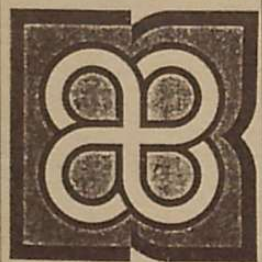

Svastika oso zaharra da gure artean. Euskaldunok "lauburu" deitzen badiogu ere.

Gaur egun gehienbat erabiltzen dugun lauburu levogiro borobildua da, euskaldunok abertzaletasun ikurtzat hartzen baitugu.

kilometroak 88

IRUN - Urriak 2

Hauxe da, 1.988an Kilometroak izeneko jaian, Irungo Txingudi ikastolaren aldeko txarteletan erabili zen sinbologia, lauburu eta guzti.

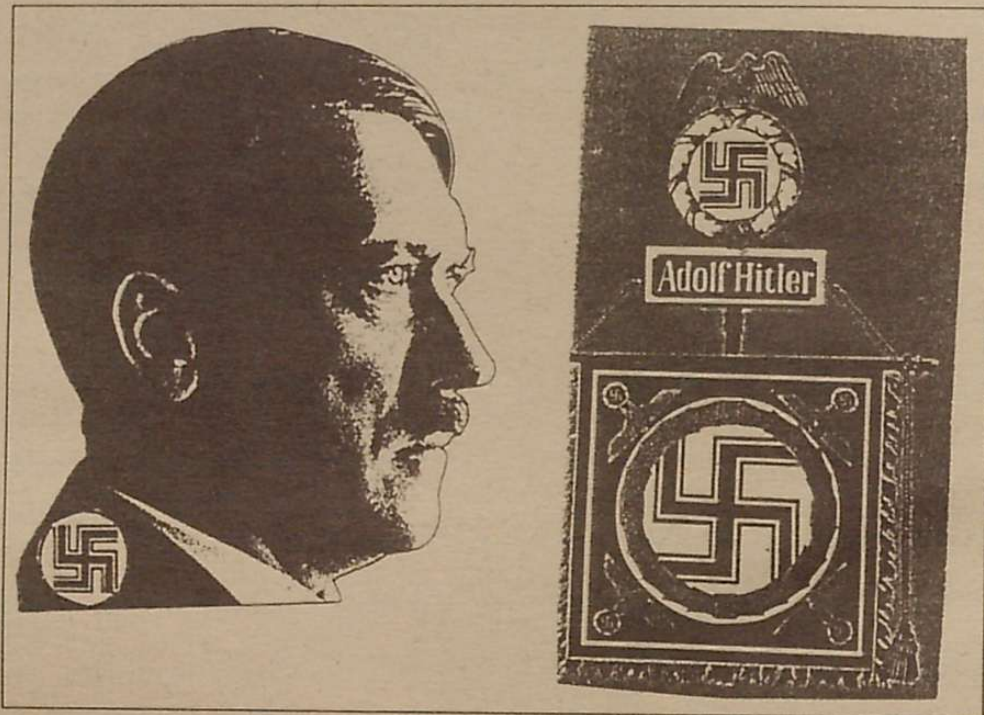

Lezon ere erabilkera zabala ematen diogu svastikari. Hona hemen Lezoko kultura Batzordeak ikurtzat darabilen lauburu arkaiko bezain ederra.

2.- ALEMANIAR NAZIAK ETA GURUTZE GAMATUA.

Lehen esan dugunez, svastika edo gurutze gamatua mundu guztian zehar zabaldurik dago, baina lurralde semitikoetan, Egipton, Kaldean, Asirian, Fenizian, Palestinan,... ez da ia ezagutzen. Honetaz erreperaturik, Haushoffer ideologo alemaniarrek, svastika garai batean, aintzinatean, zabaldurik egon zen herri arioaren ikurra zela etera zuen ondorio, eta proposatu egin zuen herri alemaniarren entseina bezala.

Hiltterrek ondorio ezagutzen zuen svastikaren indarra. Hau dela eta naziek svastika levogiro karratua (gurutze gamatua) erabili zuten euren etsaien artean porrota eta ezkortasuna zabalitzeeko asmoz.

Aurretik, 1.891.ean, Ernest Krauss-ek gauza bera defendatu zuen, eta 1.908. urtean, Guido List-ek gurutze gamatua "Edda" izeneko epopeia runikotik ateratako ezagupen esoterikoan eta arioen odol gar-biaren sinboloa zela, argudiatu zuen.

Ikertzaile guztiek, svastikaren iluntasunetan sartzerakoan, "Thule" izen misterioitsuarekin egiten dute topo. Bai, kuriosoki askotan, svastika baten inguruan, "Thule", garai bateko bikingoen urrutiko herri ezezagunaren izen saindua azaltzen da, eta aurreko atalean ikusi dugun "kuna" panamar indiarren lekukoa dugu eredu.

Esan dezagun ere, Errusiako tzareen kor-tean, eta agian teosofoen eraginez, aspaldi sartua zegoela Alexandra Fero-dovna tzaresaren eskutik. Jakin, badakigu azken tzaresak, bere exekuzio aurretik, Ipatieven etxeko horma batetan svastika eta gutun misterio-tsua idatzi zuela. Soldaduek dena ezabatzeko agindu bortitza hartu arren, ba omen dago nonbait gorderik, aurretik ateratako argazkia, ekintza honen adierazgarri. Gutun honen inguruan azalduriko pertsona guztiak erahilik suertatu ziren, eta kasualitatez, hauetako baten itsasontziak, Otto Bautenas baroiarenak "Asgård" (irlandar ipuinetan Thuleri ematen zaion izen jatorra) izena zuen.

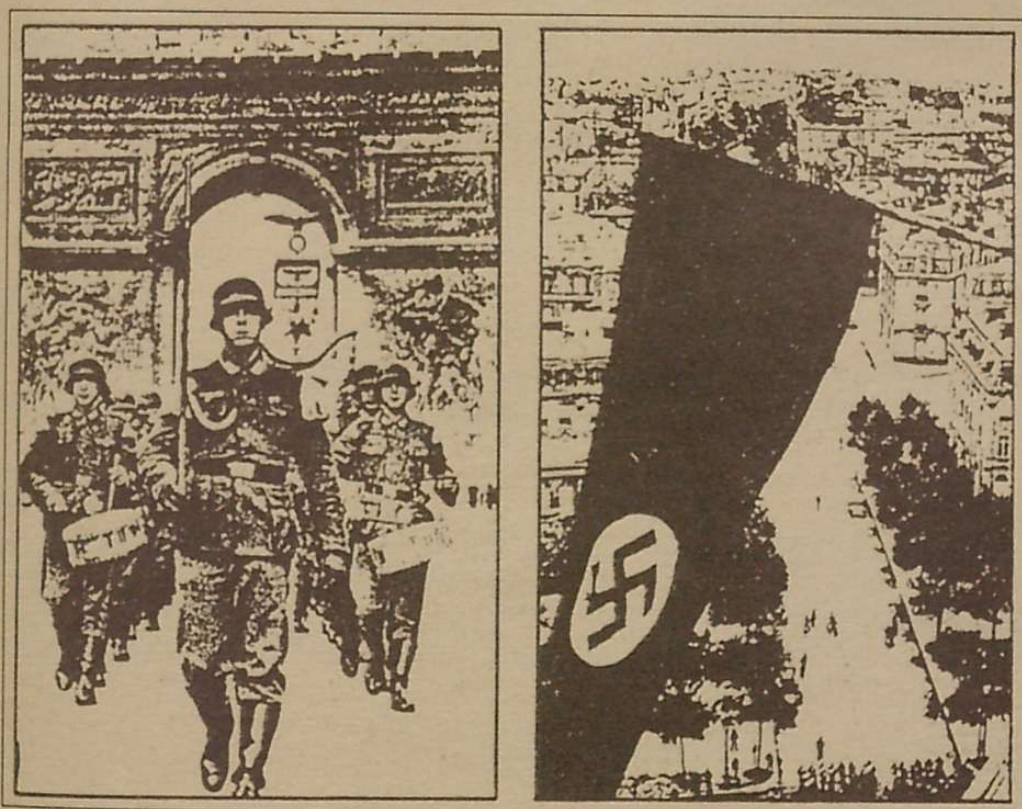

1.925. urtean, nazional-sozialismoa, Horbiger ideologoaren teoretan oinarrituz, bere kideak erreklutatzen ari da. Garai hartan sinisten zutenez, duela 30 edo 40 mende Gobi basamortuan zibilizazio haundi eta aurreratua zegoen, hondamendi (agian atomikoa?) ikaragarri baten ondorioz gero desagertuko zena; Baina esaten zutenez, salbatu zirenak, Thor jainkoak gidaturik, Ipar Europako eta Kaukasoko lurraldeetarantz abiatu ziren, lur berrietan beste zibilizazio askoz txiroago eta atzeratuagoak berreraikiz. Horregatik, nazi ideologoak, sustraietarako itzulia predikatzen zutenean, Ekialdeko Europa, Turkestan, Pamir, Gobi eta Tibet konkistatzea aldarrikatzen zuten baita ere; Beren ustez, munduaren bihotz eta ardatza zen lurralde zabal hura menperatzen zuena munduko nagusia bihurtuko baitzen.

Hitlerren agintearen garain, Tibet eta alemaniarren arteko harremanak sendotu eta ugaritu egin ziren, eta tibetar lamategietara makina delegazio bidali egin zuten. 1.926. ean, Berlinen eta Munichen, hindu eta tibetar kolonia txikiak kokatu ziren, eta dirudienez, errusoak Berlinen sartzerakoan, alemaniar uniforme zuzeneko himalaitar arrazako mila bat gorpu aurkitu omen zuten.

Teoria naziak zioetenez, ariok mundu osoa konkistatuko zuten, svastikaren babesatik kanpo zeuden herri semitikoak eta bestelako bigarren mailako herri degeneratuak lurberatik ezabatuz, eta beraien arteko talde gorenak, hots Thule izenekoak, mundua menperatu eta zuzenduko zuten mila eta mila urtetan, hurrengo uholdea etorri arte.

Hauxe dena ikusirik, guztiz erraza egiten zaigu ulertzea II. gudatean gertaturikoa, eta gurutze gamatuak munduaren begien aurrean utziriko heriotzezko eta odollezko orimen deabrusua.

Alemaniar nazi garaileak Paris konkistatu berrian desfileatzen. Svastika aidean garaipenaren seinale.

3.- SVASTIKAREN SINBOLOGIA MAGIKOA.

Bai European, bai Asian eta bai Ameriketean, svastika ikur magikotzat harturik izan da. Sinisten denez, berotasuna eta energiaren iturria, biziaren hazia,... sinbolizatzen duen eguzkia eta bere etengabeko mugimendua agertarazten digu. Erdigune batetik sortzen diren karratu edo borobil tankerako besoek (hiru, lau, sei, zortzi...), eguzkiaren berotasun eta energiaren etengabeko dantza, jira-biraka, adierazi nahi omen digute. Ikusten dugunez, svastika bi aldeetara jira daiteke. Ezkerretara mugitzen bada levogiroa deitzen zaio eta eskubitara begiratzen badu, berriz, destrogiroa. Eta ba omen dirudi, aurkako mugimendu bikoitz honetan hartzen duela svastikak bere sinbologiaren zama haundia.

Aintzinako gizaki naturistak, mundua, osotasuna, bi aldetan banatzen zuen, bata ezkorra, gaiztoa, itsusia, ankerra,... eta bestea, berriz, guztiz aurkakoa, hots baiezkorra, ederra, ona, goxoa, jatorra,..., eta bikotasun honen erdian oinarritzen zuen bere izate bera, bere bizia, eta baita bere inguruko izaki guztiena ere. Horrela, svastika destrogiroak baiezkortasuna adierazten digun bitartean, levogiroak, berriz, bere aurkakoa, hots ezezkortasuna.

Beste batzuek identifikatu egiten dute svastika suarekin eta trumoiarekin, germaniar mito-logian egiten den bezalaxe, baina bere barneko bikotasuna beti gordez eta agertaraziz. Alemaniar ideologo naziek, tibetar lamek bezala, ondo ezagutzen zuten svastika-ren sinbologia ezkutua eta horregatik bai lehenengoak eta bai bigarrenak baliatu izan dira bere esanahiaz eta bere marrazkeraz, beren asmoak eta gogoetak azalarazteko. Ez da kasualitatea, Errusiako frentea irekitzerakoan, Hitlerrek Kaukasoetako zenbait menditan, eskalatzailleen bitartez, gurutze gamatuaren entseina gorri-beltza jarraraztea, eta ez da kasualitatea ere, Tibeteko lamategietan garai onak edo txarrak adierazteko gurutze honi ematen dioten erabilkera grafikoa.

Euskal Herrian, nahiz eta sinbologia hau iadanik guztiz galdurik egon eta duen zama apaingarria ahaztu gabe, lauburu eta zortziburuaren erabilkera euskal nortasunaren baiezatzate eta indartzearen prozesuan sar genezake. Gauza bera egin genezake Britainian hiruburuarekin, bere nortasun eta nazionalismoaren banderatzat harturik baitaukate.

Svastikaren bikotasunak antzeko haundiak ditu munduko hamaika bazterretan, esate baterako ekialdetarren "ying-yang" oinarritzko printzipioen ikur magikoa, edo erromatarren Jano jainkoa eta bere bi aurkako aurpegiak,... edo euskaldunon sinismenen artean guztiz aurkakorik diren jainkoen bikote ugariak: Mari eta Maju, Atarrabi eta Mikelats, Eki eta Ilazki,...

Dena den, svastikak bizi-bizirik irauten du edozein tokitan, hormetan, liburuetan, erai-kuntzetan, motibo apaingarrietan,... bere misterio gordea agerian utzi nahiko baligu bezala, bere magia esoterikoa beti present eduki nahiko balu bezala,... edo agian, bere besoen arteko loturagunean ezkututzen duen mugagabeko indar ikaragarria berriro gure artera askatu eta zabaldu nahiko balu bezala. Auskalo!